

OBSAH

ZKRATKY	15
I. KAPITOLA	
POJEM A PRAMENY MEZINÁRODNÍHO PRÁVA	17
1. Definice	17
2. Mezinárodní právo v historické perspektivě	24
3. Formální prameny mezinárodního práva	43
1. Obyčejové mezinárodní právo	45
2. Mezinárodní smlouvy	48
3. Obecné zásady právní	49
4. Pomocné právní prameny – soudní praxe a doktrína	50
5. Spravedlnost	51
6. Některé novější prameny mezinárodního práva	52
4. Kodifikace a progresivní rozvoj mezinárodního práva	54
5. Mezinárodní právo a vnitrostátní právo	59
1. Teoretické přístupy	59
2. Úprava v Republice Slovinsko	62
6. Mezinárodní právo a právo EU	65
II. KAPITOLA	
SUBJEKTY MEZINÁRODNÍHO PRÁVA	69
1. Obecně	69
2. Státy	71
1. Vznik	71
2. Uznání státu, uznání vlády a uznání povstalců a osvobozeneckých hnutí	74
3. Základní práva států	79
4. Svrchovanost a jurisdikční imunita států	85
5. Složené státy	87
6. Nástupnictví (sukcese) států	89
3. Trvalá neutralita	93
4. Vztahy závislosti	95
1. Vazalství a protektorát	95
2. Mandáty a poručenská území	96
3. Nesamosprávná území	98

5. Území pod správou mezinárodních organizací	101
1. Historické příklady	101
2. Dočasná správa pod patronací Rady bezpečnosti OSN	102
6. Postavení Svatého stolce, Vatikánského města a papeže	106
7. Mezinárodní organizace	109

III. KAPITOLA

LIDSKÁ PRÁVA A TRESTNÍ ODPOVĚDNOST V MEZINÁRODNÍM PRÁVU

1. Obecně	113
2. Občané a další osoby pod jurisdikcí svrchovaného státu	117
1. Občané a cizinci	117
2. Uprchlíci	123
3. Mezinárodněprávní ochrana lidských práv	125
1. Hmotné právo	126
2. Mechanizmy OSN pro implementaci lidských práv	136
3. Regionální systémy	141
4. Ochrana menšin	146
4. Mezinárodní trestní odpovědnost jednotlivce	152

IV. KAPITOLA

ORGÁNY UDRŽUJÍCÍ MEZINÁRODNÍ VZTAHY

1. Hlava státu, předseda vlády a ministr zahraničí	161
1. Hlava státu	162
2. Předseda vlády	163
3. Ministr zahraničí	164
2. Diplomatictí zástupci	166
1. Prameny diplomatického a konzulárního práva	167
2. Vyslanecké právo a diplomatické styky	169
3. Funkce diplomatické mise a jmenování vedoucího diplomatické mise	170
4. Personál diplomatické mise, výsady a imunity	176
3. Konzulové	184
1. Funkce konzulárních zástupců a jmenování vedoucího konzulátu	185
2. Výsady a imunity konzulátů a konzulárních funkcionářů	187
4. Mezinárodní úředníci	190

V. KAPITOLA	
MEZINÁRODNĚPRÁVNÍ ÚKONY	193
1. Obecně	193
2. Jednostranné právní akty	195
3. Mezinárodní smlouvy	199
1. Pojem a druhy	199
2. Uzavírání mezinárodních smluv	203
3. Výhrady	208
4. Dodržování a používání mezinárodních smluv	212
5. Výklad mezinárodních smluv	213
6. Smlouvy a třetí státy	216
7. Změny a dodatky smlouvy	218
8. Neplatnost, zánik a suspenze plnění smlouvy	219
9. Řízení	226
VI. KAPITOLA	
MEZINÁRODNÍ ODPOVĚDNOST STÁTŮ	229
1. Obecné otázky odpovědnosti států	229
1. Pojem	230
2. Prvky mezinárodně protiprávního chování	232
3. Přičitatelnost skutku státu	233
4. Porušení mezinárodního závazku	236
5. Okolnosti vylučující protiprávnost	238
6. Důsledky mezinárodně protiprávního chování	240
7. Protiopatření	241
2. Ochrana životního prostředí – předmět mezinárodní odpovědnosti států a závazků mezinárodní spolupráce	244
1. Obecně	244
2. Odpovědnost států a ochrana životního prostředí	246
3. Mezinárodní smlouvy a mezinárodní ochrana životního prostředí: inovativní řešení	250
4. Závěr	255

VII. KAPITOLA	
MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE	257
1. Pojem a historický původ	257
2. Typologie mezinárodních organizací	261
3. Spojené národy	263
1. Vznik Spojených národů	264
2. Cíle a zásady	266
3. Postavení Charty OSN v systému současného mezinárodního práva	269
4. Členské státy OSN a zvláštní status stálých členů Rady bezpečnosti	272
5. Orgány Spojených národů – obecně	277
6. Rada bezpečnosti	279
7. Valné shromáždění	287
8. Hospodářská a sociální rada	289
9. Mezinárodní soudní dvůr	291
10. Sekretariát	292
11. Spojené národy jako systém	294
4. Specializované agentury OSN	296
1. Mezinárodní organizace práce (International Labour Organization – ILO)	297
2. Světová zdravotnická organizace (World Health Organization – WHO)	297
3. Organizace OSN pro vzdělávání, vědu a kulturu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – UNESCO)	298
4. Organizace pro výživu a zemědělství (Food and Agriculture Organization – FAO)	299
5. Mezinárodní fond pro zemědělský rozvoj (International Fund for Agricultural Development – IFAD)	299
6. Mezinárodní měnový fond (International Monetary Fund – IMF)	300
7. Skupina Světové banky (World Bank – WB)	301
8. Mezinárodní organizace pro civilní letectví (International Civil Aviation Organization – ICAO)	303
9. Mezinárodní námořní organizace (International Maritime Organization – IMO)	303
10. Světová meteorologická organizace (World Meteorological Organization – WMO)	304

11. Světová organizace duševního vlastnictví (World Intellectual Property Organization – WIPO)	304
12. Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (United Nations Industrial Development Organization – UNIDO)	305
13. Mezinárodní agentura pro atomovou energii (International Atomic Energy Agency – IAEA)	305
14. Světová poštovní unie (Universal Postal Union – UPU)	306
15. Mezinárodní telekomunikační unie (International Telecommunication Union – ITU)	306
16. Dodatek: Internet, mezinárodní organizace a mezinárodní právo	307
5. Mezinárodní organizace na globální úrovni, kter. nejsou součástí systému OSN	309
1. Světová obchodní organizace (World Trade Organization – WTO)	309
2. Organizace pro zákaz chemických zbraní (Organization for the Prohibition of Chemical Weapons – OPCW)	311
3. Organizace smlouvy o všeobecném zákazu jaderných zkoušek (Comprehensive Test Ban Treaty Organization – CTBTO)	312
4. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organization for Economic Cooperation and Development – OECD)	312
6. Regionální organizace	314
1. Obecně	314
2. Rada Evropy	315
3. Evropská společenství a Evropská unie	317
4. Severoatlantická aliance (NATO)	323
5. Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)	324
6. Organizace amerických států (Organization of American States – OAS)	326
7. Některé další regionální organizace na západní polokouli	327
8. Africká unie (African Union – AU)	327
9. Subregionální organizace v Africe	328
10. Sdružení států jihovýchodní Asie (Association of South East Asian Countries – ASEAN)	329
11. Liga arabských států	329

VIII. KAPITOLA	
OBJEKTY MEZINÁRODNÍHO PRÁVA	331
1. Obecně	331
2. Státní území a státní hranice	333
3. Nabývání dalšího území	340
4. Mezinárodní řeky a využívání vodních toků k neplavebním účelům	345
5. Vzdušný prostor	350
1. Letecká doprava	350
2. Trestné činy v letadlech	353
6. Moře	357
1. Vývoj mezinárodního mořského práva	357
2. Vnitřní mořské vody	360
3. Souostrovňové vody	362
4. Pobřežní moře	363
5. Přilehlá zóna	366
6. Výlučná ekonomická zóna	366
7. Pevninská mělčina	368
8. Volné moře	370
9. Mezinárodní zóna (mořské a oceánské dno mimo národní jurisdikci)	373
10. Mořské úžiny a průplavy	374
7. Arktida a Antarktida	378
1. Arktida	378
2. Antarktida	378
8. Vesmír	380
IX. KAPITOLA	
POKOJNÉ ŘEŠENÍ SPORŮ	383
1. Obecně	383
2. Diplomatické prostředky pro řešení mezinárodních sporů	387
1. Vyjednávání	387
2. Dobré služby	388
3. Zprostředkování	389
4. Vyšetřování (zjišťování skutečností)	390
5. Smírčí řízení	391
3. Arbitráž	393

4. Mezinárodní soudní dvůr	397
1. Obecně	397
2. Složení Mezinárodního soudního dvora	399
3. Příslušnost soudu ve sporech mezi státy	401
4. Průběh sporného řízení	404
5. Posudky	407
5. Mezinárodní tribunál pro mořské právo	408
6. Řešení mezinárodních obchodních sporů v rámci Světové obchodní organizace (WTO) a sporů v oblasti ochrany investic v rámci Mezinárodního centra pro urovnávání investičních sporů (ICSID)	410
1. Světová obchodní organizace (WTO)	410
2. Mezinárodní centrum pro urovnávání investičních sporů (ICSID)	412

X. KAPITOLA

KOLEKTIVNÍ BEZPEČNOST: ZÁKAZ POUŽÍVÁNÍ SÍLY A OPATŘENÍ NA ZACHOVÁNÍ MEZINÁRODNÍHO MÍRU A BEZPEČNOSTI

1. Obecně	415
2. Zákaz používání síly a právně přípustné formy použití síly	422
1. Vývoj zásady zákazu použití síly	422
2. Právo na sebeobranu	424
3. Ozbrojená opatření Rady bezpečnosti OSN	425
3. Donucovací opatření, která nezahrnují použití síly (neozbrojené sankce)	433
4. Mírové operace	438
5. Opatření pro dohled nad zbrojením a otázka odzbrojení	442
6. Opatření proti terorizmu a šíření zbraní hromadného ničení	449

XI. KAPITOLA

MEZINÁRODNÍ PRÁVO OZBROJENÝCH KONFLIKTŮ

1. Pojem	453
2. Formální prameny mezinárodního práva ozbrojených konfliktů	461
3. Postavení a ochrana osob v mezinárodních ozbrojených konfliktech	466
1. Kombatanti	467
2. Postavení raněných, nemocných a trosečníků	468

3. Postavení válečných zajatců	469
4. Civilní obyvatelstvo a ozbrojený konflikt	470
5. Civilní obyvatelstvo a okupace	472
4. Postavení a ochrana osob v mezinárodních ozbrojených konfliktech	478
5. Prostředky uplatňování mezinárodního humanitního práva	481
6. Pravidla vedení války a omezení	484
1. Základní zásady	484
2. Omezení platná pro způsoby a prostředky vedení války	485
3. Omezení platná pro objekty	487
4. Omezení platná pro zbraně	489
7. Specifika vedení boje na moři	492
1. Základní pravidla	492
2. Námořní intervence	494
8. Válečný stav	496
1. Zahájení války a její právní důsledky	496
2. Bojiště	498
3. Válečné represálie	498
4. Dohody mezi válčícími stranami	499
5. Ukončení válečného stavu	501
9. Neutralita	503
SUMMARY	507
DOPORUČENÁ LITERATURA K DALŠÍMU STUDIU	515
JMENNÝ A VĚCNÝ REJSTŘÍK	519